

Sygn. akt II CSK 620/10

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)
SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)
SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa Józefa C.
przeciwko K. Spółdzielni Mieszkaniowej

o uchylenie uchwały,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 17 czerwca 2011 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 27 maja 2010 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz
pozwanej kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd pierwszej instancji wyrokiem z dnia 23 lutego 2010 r. oddalił powództwo o uchylenie uchwały Zebrania Przedstawicieli Członków z dnia 29 maja 2009 r. oraz uchwały Rady Nadzorczej z dnia 26 lutego 2009 r. pozwanej Spółdzielni, którymi wygaszono w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym spółdzielcze lokatorskie prawo powoda do lokalu mieszkalnego w zasobach mieszkaniowych pozwanej, na podstawie art. 11 ust. 1¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2001 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. 2003 r., Nr 119, poz. 1116 ze zm.), zwanej dalej „u.s.m.”. Podstawą pozbawienia powoda wymienionego prawa było uznanie, że kwota zadłużenia powoda znacznie przewyższała należność z tytułu opłat za mieszkanie za 6 miesięcy. Uprawnienie Zebrania Przedstawicieli Członków do podjęcia zaskarżonej uchwały uzasadniono tym, że rejestracji zmian w statucie dokonano 7 września 2009 r., a więc do tego czasu wyłączną kompetencję do rozpatrywania odwołań od uchwał Rady Nadzorczej miało Zebranie Przedstawicieli, stosownie do dotychczasowych postanowień statutu.

Apelację powoda oddalił Sąd Apelacyjny, który potwierdził jako niewątpliwą okoliczność zalegania przez powoda przez okres przekraczający 6 miesięcy z opłatami wobec pozwanej, co uzasadnia wygaszenie prawa powoda na podstawie art. 11 ust. 1¹ u.s.m. Za bezzasadny Sąd uznał zarzut naruszenia art. 451 k.c. ponieważ prawidłowość zajęcia przez komornika wierzytelności powoda wobec pozwanej powód mógł kwestionować w postępowaniu egzekucyjnym za pomocą skargi na czynności komornika.

Sąd Apelacyjny podkreślił ponadto, że powód konsekwentnie żądał uchylenia uchwały opierając swoje roszczenie na podstawie art. 42 § 3-8 prawa spółdzielczego, a zatem żądanie zgłoszone dopiero w apelacji stwierdzenia nieważności zaskarżonych uchwał było niedopuszczalne z mocy art. 383 k.p.c. Nadto takie żądanie byłoby i tak bezzasadne, ponieważ początkową datą obowiązywania zmian statutu jest data ich zarejestrowania w KRS i do tej chwili Zebranie Przedstawicieli Członków było władne do podejmowania uchwał, co wynika z art. 9 ust. 2 ustawy zmieniającej u.s.m., stwierdził Sąd Apelacyjny.

Pominięcie nowych dowodów, zgłoszonych przez powoda dopiero w postępowaniu apelacyjnym, uznał Sąd Apelacyjny za zgodne z art. 381 k.p.c.

Powód oparł skargę kasacyjną na obu podstawach kasacyjnych.

W ramach podstawy pierwszej zarzucił błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 58 k.c., art. 451 k.c., art. 4 ust. 1, art. 8³ i art. 11 ust. 1, ust. 1¹ pkt 2 u.s.m., a ponadto art. 9 ust. 1 i 2 noweli z 4 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy w spółdzielniach mieszkaniowych, art. 24 § 4, § 5, § 8 i § 9 i art. 42 § 2, § 3, § 6 i § 9 prawa spółdzielczego oraz § 20 pkt 1 i pkt 6 statutu pozwanej Spółdzielni.

Zakresem drugiej podstawy kasacyjnej objęto zarzuty naruszenia art. 189 k.p.c., art. 228 k.p.c., art. 381 k.p.c. oraz art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. przez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

W uzasadnieniu skargi powód akcentuje nieważność uchwały ZPCz z dnia 29 maja 2009 r. jako podjętej przez nieuprawniony organ, a więc sprzecznej z ustawą i przez to nieważnej, a co - zdaniem powoda - jest podstawą do stwierdzenia jej nieistnienia. Zarazem stanowczo stwierdza, że w tym procesie wnosi o uchylenie obu uchwał objętych żądaniem. Nadto skarżący podważa ustalenie, że zalega z opłatami oraz zarzuca, że nie został wysłuchany podczas procedowania nad zaskarżonymi uchwałami.

Pozwana Spółdzielnia w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, akcentując okoliczność, że żądanie pozwu obejmuje uchylenie uchwał, a nie stwierdzenie ich nieważności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie wobec braku w niej uzasadnionych podstaw.

Skarżący nie wykazał, ani nawet nie uprawdopodobnił w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, aby zarzucane naruszenie przepisów procesowych mogło mieć jakikolwiek wpływ, a tym bardziej wymagany w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. wpływ istotny, na rozstrzygnięcie sprawy, co już z tej przyczyny skutkuje uznaniem za bezzasadną drugą podstawę kasacyjnej. Zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. (mającego zresztą charakter przepisu prawa materialnego) nie został niczym

uzasadniony. Ponadto przepis ten, będący podstawą powództwa o ustalenie, nie znajdował zastosowania w niniejszej sprawie, w której powód konsekwentnie domagał się uchylenia uchwał, co jednoznacznie potwierdził na s. 9 uzasadnienia skargi kasacyjnej, a nie ustalenia ich nieważności.

Zarzut naruszenia art. 228 k.p.c. nie został niczym uzasadniony w skardze kasacyjnej, co wyłącza możliwość jego kontroli przez Sąd Najwyższy.

Bezzasadnym okazał się zarzut naruszenia art. 381 k.p.c. wskutek pominięcia dowodów zawnioskowanych dopiero w postępowaniu apelacyjnym. Sąd drugiej instancji na s. 8 uzasadnienia zaskarżonego wyroku wszechstronnie uzasadnił przyczyny dla których pominął uwzględnienie zgłoszonego w postępowaniu apelacyjnym wniosku powoda o dopuszczenie nowych dowodów, a to wobec braku wykazania przesłanek określonych w art. 381 k.p.c.

Zarzuty naruszenia art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c., uzasadnione nieustosunkowaniem się Sądu I instancji i pominięciem tego przez Sąd II instancji do trzech istotnych dla sprawy okoliczności, wniosków i zarzutów, są próbą zmierzającą do dokonywania odmiennych, pożądaných przez skarżącego, ustaleń faktycznych i kwestionowaniem dotychczasowych ustaleń przyjętych za podstawę orzekania, co jest niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym z mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Wobec bezzasadności zarzutów zgłoszonych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej, oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego, należało dokonać z uwzględnieniem stanu faktycznego będącego podstawą orzekania dla Sądu drugiej instancji.

Nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 58 k.c. przez jego niezastosowanie, ponieważ przepisy tego artykułu odnoszą się do oceny ważności czynności prawnych, a powód w niniejszym procesie żądał uchylenia uchwał, a nie stwierdzenia ich nieważności, co przesądził Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a także co jednoznacznie potwierdził sam powód na s. 9 uzasadnienia skargi kasacyjnej.

Skarga kasacyjna pozbawiona jest jakiegokolwiek uzasadnienia odnośnie do zarzutu naruszenia art. 451 k.c., wobec czego samo sformułowanie takiego zarzutu wymyka się spod kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego. Za takie uzasadnienie

tego zarzutu nie może bowiem być uznane postawienie pytania dlaczego zapłata dokonana przez powoda nie została rozliczona i dlaczego nie według reguł z art. 451 k.c. (s. 11 skargi). Uzasadnienie każdego zarzutu naruszenia prawa materialnego wymaga wykazania w skardze kasacyjnej w czym wyraża się zarzucane dokonanie przez Sąd drugiej instancji błędnej wykładni normy prawnej inkorporowanej we wskazanym przepisie, lub na czym polega wadliwość jego subsumpcji w będącym podstawą orzekania stanie faktycznym sprawy. Takiego uzasadnienia zarzutu naruszenia art. 451 k.c. skarga kasacyjna nie zawiera. Podobnie, poza postawieniem na wstępie zarzutu naruszenia art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, w uzasadnieniu skargi kasacyjnej brak jest jakiegokolwiek wskazania przejawów naruszenia wskazanego przepisu, a wręcz nawet odwołania się do jego treści.

Sąd Najwyższy pozbawiony został również możliwości dokonania kontroli kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 8³ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Stwierdzenie skarżącego, że podjęcie uchwały przez Zebranie Przedstawicieli narusza ten artykuł, bo uchwała jest sprzeczna z jego treścią, bez wskazania jakichkolwiek choćby przejawów zarzucanego naruszenia, wymyka się spod kontroli Sądu Najwyższego, zważywszy nadto, że struktura wymienionego artykułu obejmuje trzynaście obszernych ustępów, a skarżący nie wskazał, które z nich miałyby być objęte zakresem jego zarzutu. Nie jest przy tym zadaniem Sądu Najwyższego podejmowanie się spekulacji co do przedmiotowego zakresu zaskarżenia w ramach tak nieprecyzyjnie sformułowanego zarzutu.

Chybione okazały się również zarzuty naruszenia art. 11 ust. 1 i ust. 1¹ pkt 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Uzasadnienie tych zarzutów dokonane na s. 8 i 9 uzasadnienia skargi kasacyjnej sprowadza się w istocie wyłącznie do próby kwestionowania ustaleń faktycznych w przedmiocie wystąpienia przesłanek wypełniających dyspozycję każdej z tych norm, a zwłaszcza zakwestionowania zaaprobowanego przez Sąd drugiej instancji ustalenia, że powód zalega z uiszczeniem opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1 u.s.m., za 6 miesięcy. Tymczasem zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego nie mogą odnieść zamierzonego skutku w postępowaniu kasacyjnym, jeżeli sprowadzają się do

kwestionowania ustaleń faktycznych, przyjętych przez Sąd drugiej instancji za podstawę orzekania przesądającą o ocenie prawidłowości aktu subsumpcji.

Nietrafne okazały się także zarzuty naruszenia art. 24 § 4, § 5, § 8 i 9 ustawy Prawo spółdzielcze, w świetle ich uzasadnienia dokonanego na s. 7 uzasadnienia skargi kasacyjnej. Sprowadza się ono do kwestionowania ustaleń faktycznych zaaprobowanych i przyjętych za podstawę orzekania przez Sąd drugiej instancji, w odniesieniu do przesłuchania powoda przez organy pozwanej podejmujące zaskarżone uchwały. Pomijając już wcześniej zasygnalizowaną uwagę, że zarzuty naruszenia prawa materialnego nie mogą polegać na kwestionowaniu przyjętych ustaleń faktycznych, lecz na wykazywaniu wadliwości wykładni bądź błędów w subsumpcji, których miałby dopuścić się Sąd drugiej instancji, stwierdzić należy, iż Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenie Sądu I instancji iż powodowi umożliwiono złożenie wyjaśnień, a odmienna ocena tegoż ustalenia przez skarżącego nie może odnieść zamierzonego skutku jako uzasadnienie zarzutu naruszenia prawa materialnego.

Nietrafne okazały się również zarzuty naruszenia art. 9 ust. 1 i 2 zm. u.s.m. jak również art. 42 § 2, § 3, § 6 i § 9 ustawy prawo spółdzielcze.

Naruszenie przez spółdzielnię mieszkaniową obowiązku określonego w art. 9 ust. 1 zm. u.s.m. może stanowić przyczynę postawienia jej w stan likwidacji. Z przepisu tego ani z art. 8³ ust. 1 u.s.m. nie wynika natomiast, wbrew stanowisku powoda, że z dniem 1 stycznia 2008 r. zebranie przedstawicieli pozwanej Spółdzielni przestało istnieć jako jej organ. Takie stanowisko pozostaje w wyraźnej sprzeczności z art. 9 ust. 2 zm. u.s.m. *Lege non distinguente* przepis ten dotyczy zarówno sytuacji, gdy po dniu 1 stycznia 2008 r. trwało postępowanie przed sądem rejestrowym jak w niniejszej sprawie, jak też sytuacji, która polegała na podjęciu przez zebranie przedstawicieli uchwały odmawiającej zmiany statutu (wyrok SN z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 310/09, OSNC-ZD, 2010 r., Nr C, poz. 89). Powód okazał się zresztą niekonsekwentny w swoim twierdzeniu, gdyby bowiem zebranie przedstawicieli nie istniało jako organ pozwanej Spółdzielni, to nie mogłoby podejmować żadnych uchwał, zatem uchwały z dnia 29 maja 2009 r. byłyby nieistniejące, a nie względnie (art. 42 § 3 pr. spółdz.) nieważne i mające być uchylone. Stosowanie przepisu art. 58 § 1 k.c. do uchwał walnego zgromadzenia

(zebrania przedstawicieli) spółdzielni zostało bowiem w zasadzie wyłączone przez art. 42 § 2 pr. spółdz. jako *lex specialis*, który przewiduje bezwzględną nieważność uchwały sprzecznej z ustawą. Hipotezą art. 42 § 2 pr. spółdz. nie jest jednak objęta sytuacja, gdy uchwała walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) została podjęta w celu obejścia ustawy. W takim wypadku uchwała jest bezwzględnie nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c. W niniejszej sprawie badanie rozważanych sytuacji pozostaje poza zakresem żądania pozwu. Nie można też zasadnie twierdzić, że zebranie przedstawicieli Spółdzielni, która nie wywiązała się z obowiązku zmiany statutu, podjęło w dniu 29 maja 2009 r. uchwały z obejściem art. 9 zm. u.s.m., skutkującym ich nieważnością. Należało zgodnie z żądaniem pozwu wyłącznie rozważyć, czy uchwały te podlegały uchyleniu jako względnie nieważne (unieważnialne) na podstawie art. 42 § 3 pr. spółdz., co Sąd Apelacyjny uczynił.

Natomiast zarzuty naruszenia postanowień § 20 pkt 1 i 6 statutu pozwanej nie mogą odnieść skutku w postępowaniu kasacyjnym, ponieważ nie są one przepisami prawa materialnego i nie podlegają ocenie w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).